

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:	
Egész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 — —
Helyben házhoz hordva:	
Egész évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 frt 50 kr.
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	12 frt — kr.
Negyedévre	3 — —

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apacza u. 3. sz.

A szerkesztőség közléseinek visszadására vagy megőrzésére nem vállalunk.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, október 18.

C s a k.

Akármiilyen tollatlan kétlábu állapot is legyen az, aki Talian országba kerül, ott mégis megkoppasztják.

Ez talian virtus.

Az ügylet titka abban áll, hogy előre négyszeres árat mond a kereskedő. A pasasir tudja, hogy be akarják csapni, hát csak felét igéri. Megkapja ennyiért is és az üzlet után örül a vevő is, eladó is.

A vevő azért hogy az ár felét lealkudta, az eladó azért hogy mégis becsapta a vevőt.

A közös ügyek is talian elv szerint vannak berendezve nálunk és Krieghammer közös hadügyminiszter ur dús sikerrel zárja évről-évre az üzletet.

Üzleti titka szolid és czélszerű.

Kétszer annyit kér, mint amennyi kell, mi csak felét szavazzuk meg annak amit kér, s így teljesen megkapja azt amennyi kell.

Az ügylet után pedig örülünk mi is ő is. Csak a pénzügyminiszterünk nem örül.

Mennyi gonddal, milyen szeretettel csipkedte össze garasonkint minden tételnél a felesleget Lukács miniszter, míg végre össze böngészett egy akkora összeget, amennyi az osztályorsjáték nyerevénye a legszerencsésebb esetben.

Hanem amint az osztályorsjátéknál soha sem fordul elő a legszerencsésebb eset, de elő fordulhatna, ugy a mi feles-

legünk sem penészedik meg az állami Wertheim kasszában, bár benne maradhatna, ha . . .

És itt következik a talian virtus.

Össze gyültek Bécsben a magyar miniszterek, hogy közös miniszteri tanácskozásban véglegesen megállapítsák a közös költségvetést.

Erre az alkalomra Krieghammer közös hadügyminiszter összeszedett 30 millió követelést.

A derék miniszter kollégákban erre meghült a pénzügyi felesleg s alkudozni kezdtek.

Az alknak volt is sikere. Mint egyik nagy magyar lap jelenti „a hadügyi költségvetés csak a szokásos 3 $\frac{1}{2}$ —4 millió forinttal lesz nagyobb.”

Jól jegyezzük meg, forinttal. A mi feleslegünk csak koronában egy millió, a szokásos hadügyi többlet azonban forintban három millió.

És most rajtunk a sor örülni ugy-e?

Hiszen új ágyukra 200 millió kellett volna évi részletekre osztva, fizetés emelés, hadi hajó stb. czimen 30 millió, összesen 230 millió s ime lealkudtuk pottom 3—4 millióra, ez csak jó üzlet?

Talian vásár biz ez.

Jó volna fordítani már a szokáson és ugy próbálni meg a dolgot, hogy a magyar miniszterek, szocziális kiadások, beruházások, a honvédség fejlesztése, stb. czimen proponálnának 230 millió közös költség leszállítást évi részletekre felosztva. Hadd örülne aztán Krieghammer, hogy végre is csak három-négy millióval kellene neki a tavalyi költségvetést leszállítani.

De hát persze gavallér a magyar s inkább fizet, sem hogy szegénységét kellessék kimutatnia.

Ez meg magyar virtus.

Tehát újból emelkedik évi 4 millióval a közös hadügyi kiadásunk. Mi szörnyen örvendünk rajta, hogy csak ennyivel emelkedik, hiszen vérünkbe ment tudat, hogy emelkednie kell. Lukács miniszter pedig vegyen az idei feleslegből egy mikroszkópot s keresse ki vele a jövő évi felesleget.

Hanem ilyen körülmények között azt majd fillérekben fogja kimutatni, hogy valamennyinek látszassék, mert ha már nem lesz is feleslegünk, legalább legyen meg az illúzió.

Csak arra vagyunk kíváncsiak, hogy mi lesz azzal a sok régi ágyuval, amelyek helyett okvetlen újakat akarunk beszerezni?

Nem lehetne a régiket jutányos áron megszerezni a honvédség számára? Nekünk jó volna az is, s legalább meg volna a veszett milliók — nyele.

P—y.

Eladott állami jószágok.

Lukács László pénzügymininter jelentést terjesztett be a képviselőháznak az 1898. évben eladott állami jószágokról. E szerint eladatott az aradi jószágigazgatóság területén 348 hold 93 négyszögöl 12.547 frt 92 krért, az aknaszlatinai főbányahivatalnál 103 hold 1285 négyszögöl 6486 frt 20 krért, a zalathnai főbányahivatalnál 23 hold 1578 négyszögöl 5208 frt 57 krért, a pénzügyigazgatóságok területén 15

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Egy rózsza története.

(Rajz.)

Liska Tódor után: Idem.

Kinek beszéli el a kis virág a maga élete sorsát, mely rövid mint a Tiszavirág? A suttygó szellőnek, mely őt álomba ringatja; a hajnalpírnak, mely éji álmából felébreszti, a harmatcseppnek, mely megfűrészt; az aranyos nap sugarának, mely az ébredő virágnak tüzes csókot nyom az ajakára.

Ki ismeri az élők közül a rózsának történetét? Pedig ha ők szóra nyithatnák ajkaikat, ha a hamvas, illatos szirmok eleven hangot adhatnának, mennyi tarka-barka históriát tudnának nekünk embereknek elbeszélni, mennyi szomorú-víg történetet! . . .

Egy iczi-piezi asztalon, mint egy bus árva szomorkodott magában egy rózsaszál. Rettentően unatkozott magányában a kis virág, körülözgett tehát a szobában, hogy nem akadna-e meg a szeme olyasmin, a mi neki egy kis szórakozást, időöltést nyujtana. De az asztal egész környéke üres volt. Sehol semmi! Csak egy nagy, üres és kopott pénztárca hevert a vizes üveg körül. A kis rózsza tünődni kezdett, szoba elegyedjék-e ezzel a színehagyott, rossz külsejű, veterán szomszédal? Az üres pénztárca mind olyan unalmasak, melankólikus természetűek, mint a vén ember, lehet-e ezek-

kel egy virágnak érdemleges társalgást kezdenie?

A rózsza halkan sóhajtott. A pénztárca meghallotta a rózsza sóhajtását. Olyan szívhez szóló volt a szegény virág sóhaja, hogy az ócska pénztárca nem tudta megállani, hogy meg ne szólítsa azt.

— Vajjon hova szállt ez a sóhaj — ha szabad kérdeznem — szépséges rózsza tündér?

A rózsza felnyitotta szemeit. No nézze meg az ember! Hisz a vén szomszéd egy cseppet sem zsűrölködik, sőt kész gavallér-ember. Ilyen udvarias szavakra nem lehet az embernek adósnak maradnia a felelettel.

— Oh egek! — fakadt ki a rózsza. — Olyan végtelen unalmas itt. Semmi szórakozás, de semmi! Többi társaim felkeresik a mulató helyeket. Megfordulnak a társaságban, a finomabb körökben. Eljárnak a zeneestélyekre, a színházba. Azt hiszi ön, hogy valami kedves multság nekem egy vizes üvegben terpeszkednem s egyebet sem hallanom, csak ezeknek a szemtelen legyeknek ostoba zümmögését?

— Magácskának kedve volna vigadni s az életet élvezni ugyebár? Csak lassabban, kedvesem. Az ember mindenhez hozzá szokik! Hát micsoda szilaj tivornyáka, örült kompániákba nem keveredem én, ha pénzzel van kitömve a vállam és keblem! Micsoda bolond dolgokat tudnék én magácskának elmesélni! Sajnos, ritkán van részem az ilyesemben. Bele kell nyugodnom a helyzetbe. Többnyire csak itt heve-

rek az asztalon, üresen és elhagyatottan, meddülül a festőnek egy csendéleti képhez, vagy hogy tárgyaül szolgáljak a mély gondolkozású filozófus szemlélődéseinek . . . De nini! Hogy is jutott magácska ide, szépséges rózsza tündér?

Az újabb bók nagyon hízelt a kis virágnak. Meghimbálta magát vékony szárán tetszetősen és elkezdett csevegni szomszédjával.

— Ah, tegnap még egy gyönyörű kertben pompáztam, kívül a városban, rózsatársaim között. Pillangók raja udvarolt körül s egy-egy csillogó aranyos diszely zümmögött a fülemben. Oh, mi szép is volt az élet ott! Hogy elfe-cesegnek a bolondos rózsák egymás közt! Mennyi bohó históriát sugnak fülünkbe a pillangók! Ön holtra kacagná magát, ha azokat hallaná. Ki nem fogy ott a szóból senki. S tiszta, friss levegőt szív be az ember, kacérkodik a széllel és szeme a csillagokban gyönyörködik. Nagyobb boldogságot már kívánni sem lehet. Ma reggel azonban nagy változás történt helyzetünkben, egy kerti ollóval ketté vágták a derekam és több társammal együtt egy nagy kosárba dobtak.

— Rettentő! Szörnyűkődött a pénztárca.

— Rettentő volt valóban, de mégis mennyi boldogsággal kecsegtetett eleinte. Hiszen a városba kerültünk most, a hol forr és pezseg az élet. Kellemes változás volt ez ránk nézve s mindnyájan örvendeztünk a kosárban a kezdődő új és izgató életnek.

Bevittek bennünket a városba, egy nagy virágüzletbe. Itt rendbe szedett bennünket eg-

hold 119 négyszögöl 76.748 frt 11 krért, a dohányjövedék központi igazgatóságánál 1305 frt 50 kr. értékű jószág és végül a földművelésügyi miniszterium kezeléséből 890 hold 1327 négyszögöl 21.526 frt 60 $\frac{1}{2}$ krért. Az eladási áraknál 3959 frt 50 kr. magasabb vételár éretett el az előirányzott becsértéknél, daczára annak, hogy több ingatlant a becsáron alól volt kénytelen eladni a kincstár.

A kivándorlás terjedése.

Zemplén vármegye közigazgatási bizottságának e havi ülésén gróf Mailáth József felhívta a bizottság figyelmét az Amerikába való kivándorlás nagy veszélyére, melynek terjedését megkönnyíti az a sok visszaélés, melyet az *utlevelek kibocsátásával* üznek. Sok helyen megrendelésre, gyárilag szállítják az utleveleket. E nagyfokú kivándorlások következtében a megye több községében, így többek között Battyán és Damócson depopuláció jelenségei mutatkoznak. Az alispánt utasították, hogy ez ügyben a legerélyesebb nyomozást indítsa meg és felirtak a belügyminiszteriumhoz is.

A vasutállomás kibővítése.

A magyar kir. államvasutak hálózata ma már annyira kifejlődött, hogy ugyan előkelő helyet foglal el a kontinens vasut-hálózata között. Különösen Baross Gábor tevékenységének köszönhetjük ezt a fejlődést, aki igyekezett az idegen kézben levő vonalakat az államvasutak hálózatába bevonni s a hol ez nem sikerült előnyös uton, mint pl. a déli vasutnál, új vonalak kiépítése által vont be területeket a magyar államvasutak forgalmi körébe.

A zónad-ijszabás által az utazó közönségnek tett nagy szolgálatot s hatványozottan emelte a személyforgalmat. Azt hozzák fel Baross vasuti reformja ellen, hogy elhanyagolta a felépítmények, pályatestek kellő gondozását, fejlesztését, a forgalmi eszközök számának a megnagyobbodott forgalomhoz mért emelését. Pedig Baross vasuti politikája az volt,

hogy a zóna-díjszabás által a közönségben az utazási kedvet fokozza első sorban, mert nemcsak az az állam érdeke, hogy minél nagyobb jövedelemre tegyen szert, hanem minél jobban kielégítse a lakosság forgalmi szükségleteit.

Baross Gábor lánglelke a zóna behozatalának eredményéből szerzett tapasztalatok alapján akarta a szükséghez képest keresztül vinni a beruházásokat minden téren; úgy a pályák, mint a forgalmi eszközök fejlesztésénél. Hogy tervét nem valósíthatta meg, nem rajta mulott. Halála folytán utódaira háramlottak ezek a köteleességek.

Már Baross Gábor belátta, hogy az államvasutak gőzpontjain levő vasut állomások nem felelnek meg sem az államvasutak, sem a közönség igényeinek.

Halála után nemsokára utóda mintegy 10.000 millió forintot irányzott elő a vasutállomások fokozatos kibővítésére. Egyes városok vasut-állomására, mint Győr, Arad, 1—2 milliót irányoztak elő s ezek mellett a nagyvárosi vasutállomás kibővítése is szerepelt 200.000 frt költséggel. Csakhogy Nagyváradot a későbbi turnusba szorították, még ez aránylag csekély összeggel is.

Az évek multak, Győrött már készen van a pompás nagy állomás, Aradon most dolgoznak nagy erővel a pályaudvar kibővítésén; Nagyváradon pedig még mindég a régi szűk pályaházban kinlódik a vasuti személyzet és a közönség egyaránt.

A kereskedelmi miniszter nagyvárosi látogatása alkalmával megtekintette az itteni állomást s megütközésének adott kifejezést a tapasztaltak felett.

Hogy lesz-e valami eredménye ennek a közvellen tapasztalatnak, nem tudjuk.

A jövő évi állami költségvetésben szerepel a pályaudvarok kibővítésére 3.980.000 korona s ez összegből tervezik a nagyvárosi vasutállomás kibővítését is.

A 200.000 forintot azonban olyan csekély összegnek tartjuk, a melyből csak átalakításokat végezhetnek, de alaposan nem segítenek a mostani mizériákon.

A nagyvárosi vasutállomás az utca felől,

valamint nyugatra és a hegy felé nem terjeszkedhet. A volt püspökségi uradalom nagy telket megvásárolta a magyar államvasutak, de ennek összekapcsolását a vasutállomással akadályozza a közbeeső Wöber-szálloda. Ha komolyan meg akarják oldani a nagyvárosi vasutállomás kibővítésének égető kérdését.

Enélkül a 200.000 forintot felhasználják majd a baj toldozás-foldozására.

Gyilkossági kísérlet Zajnai kanonok ellen.

Tegnap délután mint futó tűz terjedt el a városban, hogy Zajnai János pápai prelátus, prépost-kanonok ellen egy ember merényletet követett el, le akarta lőni.

A hír igaz volt, amennyiben egy a társadalmi renddel megbarátkozni nem tudó ember fegyvert emelt a kiváló főpap ellen, kinek életét kiakarta oltani.

Alávaló tette azonban nem sikerült, mert a zajra többen besiettek, kik a merénylő kezéből a hatalmas revolvert kicsavarták, azután megkötözték a merénylőt s átadták az időközben megérkezett rendőröknek.

A tettes nagyon elkészült tetteire: a revolverbe hat golyót tett s ezenkívül még *tizenkilencz* golyót s egy hatalmas kést is találtak zsebében, úgy, hogy csak a merő véletlen volt az oka annak, hogy gyilkos terve nem sikerült.

Az esetet a szemtanúk a következőleg adják elő:

Tegnap délután fél öt órakor Zajnai kanonok lakásáról egy cseléd leány futott ki az utcára s rémülten kiabálta:

— Segítsé! segítség! meg akarják ölni a méltóságos urat!

Az utca tulsó oldalán ebben a pillanatban Felser Antal kanonok, dr. Szemethy Géza, Mayer Antal és Nyáry Ignác udvari papok és Huvé Mihály a »Tiszántul« szolgája haladtak, akik a kiabálásra besiettek a kanonok lakására.

Lent a földszinten, a kaputól balra az első szobában, az ebédlőben ekkor már erős küzdelem folyt. Egy fekete ruhába öltözött ember

szőke tündér, a mikor hirtelen egy csinos külsejű fiatal ur lépett be a virágok hajlékába, a kis tündérral melegen kezét szorított s így szólt:

— Keves kisasszony ma egy különösen szép csokorra volna szükségem. Csinálja csak minél csinosabbra, örök szerelmem lesz érte a bér.

— No csak ne füllentsem kedves Károly, jobb lesz! Mert még a szaván fogom. Nos mekkora legyen az ára a csokornak?

— Ha egy-két márkával drágább lesz is a rendesnél, ezuttal az nem jön tekintetbe. Válaszolt Károly ur. — Csak nagyszerű legyen! Az árát írja a számlára s a csokrot küldje el valakivel a lakásomra. Ha remekel s a csokor jól sikerül, úgy, mint mondtam, örökké szeretni fogom. De vasárnapig bizonyosan, a mikor is a színházba viszem.

— Jó, nagyszerű lesz! Nevetett a lány s csakugy sugárzott az arca az örömtől.

A szőke fiatal ur erre eltávozott s engem többet magammal egy pompás koszoruba fontak. A kis Katicza a kifutó leány egy fényes házba vitt bennünket s ennek egyik ajtaján a villanyos csengővel becsengetett. Egy sötétfürtű fiatal nő jött ki a fogadásunkra, a ki igen meglepettnek látszott, nemkülönben a másik idősebb és hegyes állu nő is.

— Azt hiszem, hogy minket elárultak — szólt az ifjabbik. — Hiszen egész csendben történt hazautazásunk, még csak levelet sem irtunk, hogy Károly meglepetése teljes legyen. De úgy látszik, ő mégis neszét vette a dolognak s ime egy szép virágcsokorral vár reánk.

— Én nem vagyok olyan hiszékeny, mint

te, — válaszolt az idősebb dáma. Én egy gondolom, hogy itt valami titok lappang s úgy ideje volt, hogy hazajöjünk.

— Ugyan mama! — Tört ki a fiatalabb nő izgatottan — csak nem gondolod tán...

— Sőt inkább egyenesen azt hiszem...

— Talán a Lujza volt hiralással az uramnak?

— Mindjárt megtudjuk a dolgot. Adta vissza a szót a idősebb, a kinek az arca olyan volt, mint egy vizsgáló bírőé. Azután csengetett a szobalánynak.

— Mondja csak Lujza, de őszintén, nem maga volt az, aki az urat a mi hazaérkezésünk felőlsebtiben értesítette — kérdé az anyós a belépő szobalánytól szuró tekintettel.

— Én? Isten ments! Csak nem rontom tán el a meglepetést?

— No látod! — szólt oda az anya leányához diadalmas arccal.

— Lehetséges, hogy valaki észrevett bennünket, midőn a vasutól haza hajtottunk. Olyasvalaki, a ki ismerőse Károlynak s neki elárulta, hogy megérkeztünk.

— Majd kivilágosodik minden. Egyelőre a mellett maradok, hogy ezt a csokrot nem a mi részünkre rendelték. Elmehet Lujza!

A kis cziczus tekintete hol a csokron, hol meg a dühös anyósra járt s a hamis teremtés majdnem nyelvbe harapott a nevetési ingertől. Alig várta, hogy a szobából kijuthasson.

E pillanatban ismét megszólalt a csengő. A két nő egy pillantás alatt az ajtónál termett.

— Jaj, Károly!

— Emma, lelkem!

A fiatalok egymás nyakába borultak. A fiatal férj most az anyóshoz fordult:

— Ah, ah, kedves mama! Tehát szintén megérkezett? Micsoda meglepetés! Ily korán megszakitani a fürdőkurát!

Az anyós kitért a válasz elől s hidegen kérdé:

— Ön tehát csakugyan nem sejtette, hogy megérkeztünk?

— Oh dehogy, honnan!

— Semmit sem tudott róla?

— Épen semmit.

— Nem? Valóban? Kit illet akkor ez a szép virágkoszoru, melyet csak az imént hoztak ide az Ön czimére, kedves vőm uram?

Károly egy pillanatig némán és megdermedve állt helyén. Azt hitte, hogy mindjárt nyakába szakad a ház. De aztán megemelte magát.

— Mit, a csokrot már elküldték? Halottak ilyet? Igen kedves mama, én értesültem róla, hogy megérkeztek s e virágokkal akartam az én hölgyeimnek kedveskedni, midőn a szobába lépnek.

— És nem lenne szives megmondani, hogy tudta meg ezt a hírt?

— Egy kollegám látta meg kegyeteket... Igen a kövér Zsoldos! Hisz jól ismeri őt kedves mama, nemde?

— No lám! Én mindjárt mondtam ugye mama, hogy Károlynak valamely ismerőse vett bennünket észre a kocsiban?

hatalmas hat lövetű revolvert szorongatott kezében s azt a kanonok urra irányozta.

Gyalázatos czélját azonban nem tudta végbe vinni, mert időközben hátulról a karjait egy *Szilvási József* nevű bérkocsis fogta le.

A kocsis mindenképen kiakarta a revolvert a merénylő kezéből csavarni, ami azonban nehezen ment.

Eközben megérkeztek a segítségre jövők s *Fetszer Antal* kanonok élete veszélyeztetésével megragadta a revolvert, amit az udvari papok segítségével ki is vettek a merénylő kezéből, mielőtt annak ideje lett volna azt elsütöni.

Mikor a revolver ki volt már csavarva a kezéből, a kocsis egy ügyes gáncscsal a földre teperte a merénylőt s azután megkötözték kezét-lábát s így adták át az időközben megérkezett rendőröknek, akiket *Huvé Mihály* értesített az esetről.

A merénylő így a rendőrségre került, hol természetesen azonnal vizsgálati fogságba helyezték.

A merénylet előzményei.

Tegnap délután négy óra tájban a merénylő a Sztaroveczki-utcza szegletén felfogadta *Szilvási József* 16-ik számú egyfogatu bérkocsist, akivel elhajtattott a kanonok sorra, hol azt mondta a kocsisnak, hogy a legutolsó háznál álljon meg.

A kocsis így *Radnai Farkas* kanonok háza előtt állott meg.

A merénylő leszállt a kocsiból s becsengett *Radnaihoz*, aki azonban nem volt épen akkor otthon s így átment a szomszédházba *Zajnai János* kanonokhoz, aki otthon lévén, a cseléd bebocsájtotta s bevezette a kanonok ebédlőjébe, ahol *Zajnai* éppen akkor tartózkodott.

A merénylet.

A leány a szobából eltávozott s a merénylő pénzt kért a kanonoktól, de már ebben a pillanatban egy hatalmas revolvert igyekezett kihuzni.

Zajnai kanonok nem vesztette el lélekjelenlétét s megragadta a merénylő karját s segítségért kiáltott, amit a közelben lévő cseléd-leány meg is hallott.

A merénylőnek eközben sikerült a revolvert kirántani *Zajnai* kanonok kezéből, azonban a revolver a biztonsági zárral el volt zárva s addig, amíg annak a kinyitásán fáradozott, megérkezett a ház előtt álló bérkocsis, *Szilvási József*, a ki hátulról megfogta a merénylőt s tartotta egész addig, amíg a további segítség nem érkezett.

A merénylő vallomása.

A rendőrségen nyomban kihallgatták a merénylőt, a ki talpig feketébe volt öltözve s öltözetén meglátszik, hogy nem egészen közönséges ember.

Hatalmas, magas, erős, barna férfi, a ki kihallgatásakor elmondta, hogy *Molnár József*-nek hívják s hogy hegyköz-szent-miklósi születésű.

Az esetről keveset beszél, a dolgot *beösmerte* s azt mondja, hogy azért akarta a tettet elkövetni, mert igen szegény ember s ezért el volt keseredve. Feleséges ember s gyermekei is vannak.

Beszédjéből különben mindjárt kitűnik, hogy erősen szociálista érzelmű.

A kihallgatása előtt megmotozták *Molnár Józsefet* s ekkor kitűnt, hogy a merénylőre jól el volt készülve.

A hatlövetű 9 mm. revolvert úgy látszik tisztí revolvert, vont esővű, majdnem egészen új, használva még igen keveset lehetett. A dobba hat golyó volt betéve. Ezekon kívül zsebében még tizenkilenc golyót találtak. Ezekre nézve azt mondja *Molnár*, hogy tegnap délelőtt vette. A golyókon kívül találtak még zsebében egy hatalmas zsebkést, három köteg czukor-spárgát, egy reszelőt, egy kis üvegben pálinkát s egy erszényben egy forint harmiucznégyszázt.

A rendőrség az ügyet még a mai nap folyamán átteszi az ügyészséghez, a mikor is átadják a tettet is.

TÁJÉKOZTATÓ.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél-1-ig és d. u. 3-5-ig 10 krért. Kedden és esütörtökön d. u. 3-5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

Október 19. 20. 21. Ellenőrzési szemle a várban. (Közös hadsereg.)

Október 21. A sakkör választmányi ülése a Keresk. Csarnokban d. u. 5 órakor.

Október 23. 24. 25. Ellenőrzési szemle a honvédekégszító parancsnokságnál reggel 8 órakor.

UJDONSAGOK.

* **Két új magyar bibornok.** Likerális forrásból vesszük a hirt, hogy a pápa a jövő évben a magyar főpapságot nagy kitüntetésben fogja részesíteni. Jövőre lesz ugyanis 900 esztendeje, hogy *Szent István* megalapította a magyar keresztény egyházat és ezt az évfordulót akarja a pápa felhasználni, hogy két magyar főpapot bibornoki méltóságra emeljen. A két főpap, a kit ez a lagmagasabb egyházi kitüntetés érne, mely egyenrangúvá teszi őket a világi fejedelmekkel, *Császka György* kalocsai érsek és *Hornig Károly* veszprémi püspök. Egyházi körökben e hirt nem erősítik meg.

* **Faklyás-zene Wolafka püspök tiszteletére.** A debreczeni r. kath. hívek szép módon adtak kifejezést tegnap este dr. *Wolafka* Nándor cz. püspök, kisprépost iránt érzett hálájuk; tiszteletük és szeretetüknek. Mai névünnepe alkalmából impozáns faklyás-zenét rendeztek, a melynél *Tóth László* r. kath. tanító szép beszédet intézett a püspökhöz, aki melegen köszöntö meg hiveinek szeretet sugalta óvációját.

* **Simor-szanatórium.** Az a harczy riadó, melyet néhány nemes emberbarát fújt meg ama töméntelen áldozat érdekében, mely egyre hullik a tüdőkor rettenetes kasza-csapásaitól, visszhangot vert mindenfelé. A társadalom megmozdult, hogy közös erővel legyűrje a közös nagy ellenséget. Egy nagy, nagy lépéssel előbbre jutottunk. Egy tüdőbeteg szanatórium van már. A boldog emlékezetű *Simor János* bibornok-herczegprimás egy érseki kórházat építtetett volt *Esztergomban*, melynek az volna tulajdonképeni célja, hogy háborus időben 50 sebesült nyerjen ott ápolást. Béke idején csak hét beteg ápolására van alapítvány. A kórház a modern tudomány minden követelményének megfelelőleg van berendezve s eszközeit a hét beteg egyáltalán nem meríti ki. Most azonban megtalálták igazi hivatását. *Rapcsák Imre* dr., a primási uradalom főorvosa és *Mátrai*

— Természetes, kedves Emmám! Máskülönben hogy jutott volna hozzám a hir. Csak nem boszorkányok műve volt talán? Gyer' ide angyal!

És szerelmesen keblére zárta feleségét, kit olyan szépen elámitott. Az anyós még mindig bizalmatlanul nézte a megható jelenetet.

Ekkor újra megcsendült a villamos csengő hangja. Mielőtt a fiatal férj megakadályozhatta volna, az anyós az előszobában termett, hogy maga nyisson ajtót az idegennek.

Egy szolga volt.

— Mit akar? — kérde az idős nő a jövővénytől.

— Kérem alázatosan . . . egy csokorért jöttem.

— Nem mondhatná meg nekem a rendeltési helyét a csokornak? — kérdezte az anyós mézédésen.

De a szolga is megszimatolta a veszélyt és ravaszul felelt:

— Tessék elhinni asszonyom, magam sem tudom. Még ezután kapom a címét a lakásnak.

— Ugyan adja hát oda már azt a címet kedves vejemuram ennek az embernek. Ne várakoztassa annyi ideig.

A rózsza itt egy pillanatra elhallgafott, hogy lélegzetet vegyen, mert elfult a hangja a sok beszédétől.

A pénztárcza hamiskásan mosolygott.

— Egy kicsit csiklandós a dolog — jegyezte meg később.

— Valóban nagyon is csiklandós volt a helyzet s egy igazán izgató drámai jelenet

kerekedett belőle. Ezt a jelenetet nem is tudom önnek elég hiven lefesteni. Valami fülsértő, bántó volt a *Károly* ur máskülönben kellemetes mély hangjában, midőn anyósának dühösen odadörögte, hogy neki a veje csokraihoz semmi köze, hogy neki számadással nem tartozik. Az anyós visított, a menyecske hangosan zokogott, úgy, hogy az embernek a szive is megesezt érte. Végre a hordár is megunt a ezt a rettenetes macskazenét és odább állt. Midőn tetőpontra hágott a zavar; a nők bekiáltották a szobaleányt s a szegény csokor a dologban teljes ártatlan *Lujza* fejéhez röpült oly erővel, hogy néhány társamnak még a levelei is lehullottak a dobástól.

— Ez igazán barbár eljárás volt! — tört ki a felháborodás a pénztárczából.

— Barbárság, embertelenség ugy-e? És csodák csodája mégis milyen jóra fordult később a dolog!

A *Lujza* leány ugyanis pártját fogta a meghurczolt csokornak, bevitte szobájába s egy vizes üvegbe tette. Midőn leszállt az est, megjelent a lány ablaka alatt az a fiatal irnok, kinek sikerült a leány fejét elcsavarni és beszólt udvariasan az ablakon.

— Megengedi ugy-e lelkem, hogy bemehessek?

— Isten mentsen! Nem lehet. Megjött az asszonyom. Vége mindennek. Isten veled!

Vedd emlékül tőlem ezt a virágot! . . .

Ezzel előrántva engemet a csokorból s kedvesének csókot hintve átadott emlékebe az irnoknak. Felejthetetlen volt ez a pil-

lanat. Szerelmesek zálogává lettem, amiről ábrándoztam, a ki két fájó szívet összeforraszt!..

A gyengéd lelkű irnok ide hozott engem a lakására és beletett egy vizes üvegbe. Hála az ő szerelmének, most egy kissé tovább tengethetem még az életemet. Inkább szerettem volna ugyan egy fiatal leány szíve felett elhervadni; halálom azonban ugy sem nélkülözi a költői színezetet és ez az, ami megvigasztal.

— Oh, nekem nincs érzésem a költői dolgok iránt — válaszolt a rózsának a pénztárcza. Azok a piszkos és nem piszkos bankók, melyek nálam tiszteletüket teszik, nagyon prózai természetűek valamennyien s ez a társaság az én véretem és erkölcsömet is megrontotta. Mindazonáltal fel tudom fogni azt, hogy mily szép és nemes sors adatott a teremtetől a rózsának. Van valami földöntuli üdvözült öröm a rózsza jelenében, boldogságában; az ő életében és meghalásában. Jó éjt, szép álmokat, kedves rózsatündér! Remélem nem lehelel még ki az éjjel illatos lelkét s nem bucsuzik el tőlem reggelig?

— Jó éjt! — felelt a rózsza ábrándos mosolygással és édes álomra szenderült.

A sovány pénztárcza még egy ideig ébren maradt. Bizonyára nem tudott aludni a gondok miatt. »Szegény rózsza nagy csalódásban van« — elmélkedett a pénztárcza, midőn szép társnőjét szenderegni látta. »Nem fogom az ő szép illuzióit elrontani. Legyen boldog, ugy sem sokáig él. De az már bizonyos, hogy én a kis *Lujzát* egészen másnak ismerem . . .«

Ferencz dr. megyei főorvos vették fel az eszmét, hogy a kórház eredeti rendeltetésének, alapítványi jellegének és helyeinek teljes fenntartásával az épület emeletes és tágas kertje engedtesse át a tüdőbetegek gyógyítására. A tervhez úgy a hercegprimás, mint a főkapitán hozzájárult. A két főorvos most iparkodik a kórház nyilvánossági jogát megszerezni. Mily helyt ez meglesz, megnyílik a tüdőbetegek számára az első ilyen intézet az országban, a Simor-zanatörinm.

* **Városatya választások.** A *Gyöngyössy* Lajos és *Ullmann* Izidor elhunytá folytán Nagyváradi város törvényhatóságában megüresedett két tagsági helyet még ez évben betöltik. A városi tanács azt javasolja a mai kögyülésnek, hogy a választások határidejét november 5-re tűzzék ki s a választások vezetésére elnökül V. Olasziban dr. *Hoványi* Gézá, V. Velenczén *Mezey* Mihályt küldjék ki.

* **Uj regényünk.** *Sven Hedín*, a kiváló svéd tudós és ázsiai utazó három évig tartott kutatásainak eredményeit most adta közzé két hatalmas kötetben. A mű pompás kiállításban, Brockhaus-czég kiadásában Lipcsében jelent meg. Érdekesnél érdekesebb részletek váltakoznak bennök, a melyek állandóan lekötve tartják az olvasó figyelmét. Egyik legmerészebb vállalkozása volt, mikor a Pamir-fensík keleti szélén a *Chotan-darja* felé indult meg a homokpusztán keresztül. Utazása számítása ellenére tovább tartott s ennek folytán egész karavánjával együtt valóságos élet-halál harcokat kellett folytatnia hőség és homok ellen. Ezt a részletet kezdjük ma közölni regényrovatunkban hű fordításban.

* **A bonczház ügye.** A nagyváradi olasz-i temetőben épített bonczház ügyéből kifolyólag rágalmozási pört erőszakolt ki a törvényhatóságtól a tanács, *Szokoly* Tamás ellen, amiért a fellebbezésben sirsértéssel vádolja *Szokoly* a tanácsot, *Szokoly* Tamás azonban viszonydat emelt a tanács ellen. Most már, hogy a tanúvallomásokból bebizonyul a sirsértés s a helyszíni ásatást is elrendelte a törvényszék, a tanács visszaakarja vonni a vádat, ha *Szokoly* is visszavonja viszonyvadját. A *Szokoly*nak adandó elégtétel után ez volna a leghelyesebb módja a kellemetlen ügy megoldásának. Azonban a városi tanács nem illetékes a vád visszavonására, mert azt a törvényhatóság rendelte el s így annak a felhatalmazását kell kikérni.

* **A színház építése.** A színházépület köfalai egyre szebben, büszkébben emelkednek ki a körülötte levő ódon házak közül s e héten már a falakat teljesen befejezik s a jövő hét elején megtartják a bokréta ünnepet is. A vasfedél szerkezet egyes darabjai már megérkeztek a budapesti szivattyú és gépgyár részvénytársaság műhelyéből és az Apáczautczán valóságos bámulat tárgyát képezik. Az épület gyönyörű kőornamentikája is készül a kőfaragó műhelyekben.

* **A városok értekezlete.** A múlt évben Győr város polgármestere mozgalmat indított, hogy a városok érdekeik megbeszélése végett tanácskozássra gyűljenek össze. Ezen az értekezleten szándékozik dr. *Bulyovszky* József polgármester indítványt tenni a városok háziosztályadója tárgyában. Győr város polgármestere értesíti Nagyváradi városát, hogy az értekezlet előmunkálatainak most dolgoznak s tavasz előtt nem tartható meg.

* **A két gyomru »Hivatalos Közlöny«.** A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter által kiadott »Hivatalos Közlöny« legutóbbi, 23. száma kétféle beltartalommal jelent meg. A dolog annyival érdekesebb ránk nézve, mert nagyváradi dolgok szerepelnek benne. A dolog úgy

esett, hogy a Hiv. Közlönyt bizonyára már nyomták, amikor innen Nagyváradról felment egy belevaló s halasztást nem tűrő cikk; de már akkorra a Közlöny jóllakott hirdetéssel s több nem férve bele, nagy része kinyomva utrakészen hevert; másik része épen a sajtóban volt; nosza kilöktek belőle egy-két reklamot s belesapták a váradi instanciát; így aztán egy része bevette ezt is. S a dolognak az ad érdekességet, hogy az illető hivatalhoz, mely az aktát közlés végett felküldötte, épen olyan példányt küldöttek, a melyben a hivatolt értesítés nem volt benne. Ebből pedig az következik, hogy vagy a hivatal, vagy az illető, akinek a hirdetését kivették, nem köteles megfizetni a hirdetés díjat, mivel mindketten tudnak olyan lap-példányokat felmutatni, a melyekben az ő ügyük nincs benne, s ha egyik sem fizeti meg; mehet a Közlöny a közigazgatási bírósághoz.

* **Galyasy Paula nem halt meg.** Egyik fővárosi lap után közöltük, hogy *Galyasy* Paula színésznő Miskolczon hirtelen meghalt. Mint értesülünk, ez a hír nem felel meg a valóságnak, mert *Galyasy* jelenleg Berlinben van s a napokban írt levelet egyik debreczeni ismerősének.

* **Állami tisztviselők katonai kötelezettsége.** A pénzügyminiszter felmerült kételyek alkalmából kijelentette, hogy nemcsak a szorosan vett fizetésre, hanem a lakpénzre is kiterjed az az újabb minisztertanácsi határozat, mely szerint a katonai kötelezettségeik teljesítése céljából bevonuló póttartalékos állami tisztviselők, valamint az egyéves önkéntesek, vagy a háromévi közös hadseregbeli, kétévi honvédségi s négyévi tengerészeti tényleges szolgálata bevonuló állami alkalmazottak is nyolcz heti időtartamra illetményeik élvezetében megmaradnak. A bevonuló állami alkalmazottaknak tehát nyolcz heti időtartamra, vagyis két óra a lakpénzük is kifizetendő.

* **Gyászrovat.** *Bakk* Lajos váradi polgári súlyos csapás érte, felejtethetlen neje másfél évi súlyos betegség után életének 45-ik, boldog házasságának 25-ik évében f. hó 17-én délután 5 órakor meghalt. Temetése 19-én, azaz csütörtökön délután 3 órakor lesz a kert-utczai 79-ik számú lakásáról.

* **A kereseti adólajstromok közszemlén.** Nagyváradi város összes városrészeire s a hegyre vonatkozó — a kir. pénzügyigazgatóság érvényesítésével ellátott 1899—1901. évi III-ad osztályú kereseti adót, — a nyilvános számadásra kötelezett egyletek és vállalatok 1899. évi adóját — és ezek utáni ált. jöv. pótdadót kitüntető kivetési lajstromok, — továbbá: a föld- és házbirtok után járó 1899. évi általános jövedelmi pótdadó — és 1899. évi fegyveradó kivetési lajstromok az 1883. évi XLIV. t.-cz. 18. §-a értelmében f. évi okt. hó 18—25. napjain át nyolcz napi közszemlére a városi adóhivatal 10. számú szobájában azon figyelmeztetéssel tételnek ki, miszerint érdekelt adókötelesek, a jelzett lajstromokban terhükre előírt adót ott megtekinthetik s az elleni netaláni felszólamlásukat azon adózók, kik ezen adónemmel már az előző évben is megróva voltak, a lajstrom közszemlére kitételének napját követő 15 nap alatt, azok pedig, kik ezzel a folyó évben először rovatnak meg, ezen adójuknak adókönyvecskéjükbe történt bejegyzését követő 15 nap alatt — a később benyújtott felebbezés érdemi tárgyalás alá nem fogván vétetni a kir. pénzügyigazgatósághoz írásban benyújthatják. Nagyváradi, 1899. október hó 12. *Városi adóhivatal.*

* **Ritka operáció.** Az *M-g* írja a következőket: A fej- és fogfájás a legkellemetlenebb betegségek, hát még ha mindkettő egy időben lepi meg az embert? A mai ideges korszakban alig van valaki, a kit ezek a bántalmak időnkint ne zaklatnának, vannak azonban elegendően olyanok is, akik évtizedeken át ugyszólván minden megszakítás nélkül rendkívül kínzó féloldali fejfájásban szenvednek. Ezeknél a betegekél a háromágu arezideg zsábája okozza a tűrhetetlen fej- és arcfájdalmakat, melyekhez időnkint a két oldali fogsor fájdalmi is társulnak. Ilyenkor elég ha a

nyelvével érinti az illető belülről az arczacsakóját és már ettől is leirhatatlan kínokat érez. Ilyenkor az arcz kipirul, a szem könnyezik s a görcsök s rohamok óránként négy-öttször is ismétlődnek éjjel épúgy, mint nappal. Az ilyen bajban szenvedők nagyrésze öngyilkos lesz. Ebben a bajban szenvedett évekig *Bismarck* is és később bevallotta, hogy gyakran gondolt öngyilkosságra.

Az orvos-sebészeti tudomány legnagyobb és legújabb vívmánya, hogy a hasonló — neuralgiákban szenvedőket radikális műtéttel megszabadítják örüléssig menő fájdalmaiktól. Magyarországon tavaly ősszel végezte az első ilyen műtétet dr. *Dollinger* Gyula egyetemi sebészprofesszor; ez a beteg 15 évi fájdalmától szabadult meg s a mint mondta a műtét után volt az első nyugodt éjszakája. Most végezte *Dollinger* tanár a második operációt, a melyen az összes klinikák orvosi személyzetén kívül dr. *Feuer* Náthaniel országos közegészségügyi felügyelő, szemésztanár, dr. *Prochnov* József sebésztanár is jelen volt. *Kenessei* István csepeli földmives 18 év óta szenvedett féloldali idegszabában, éjjel-nappal egyaránt. A műtét technikája is rendkívül nehéz, mert fel kell vésni a fül mellett a koponyaüreget, ezután felemelik az agyat, ennek fekvő helyén félkörben mintegy 15 centiméternyire kell előrehaladni nagy óvatossággal, nehogy az agy véredényei megsértsenek. Így jutni el a fájdalmat okozó ideg-duczig, a melyet el kell távolítani. A félórát tartó műtétet pénteken végezte *Dollinger* tanár, azóta a beteg semminemű fájdalmat nem érez, teljesen láztalan, sőt ma ötödnapra egy kis időre fel is kelt.

* **Drága éjjeli szállás.** Drágán fizette meg két kovács legény azt az éjjeli szállást, amelyet két társa adott nekik egy istállóban egy éjszakára. — *Glocz* Vilmos és *Sztojka* János kovács segédek tegnap éjszaka találkoztak két ösmerősükkal *Veselényi* Istvánnal és *Lovács* Ferencz kocsisokkal, akik *nyomban* meghallván azt, hogy kizárták a kovács segédek hazulról, meghívták magukhoz. A két fiatal ember e szives meghívást elfogadta s elmentek, hanem mikor reggel felébredtek, észre vették, hogy a pénzüket *Glocz*nak harminczkét, *Sztojka*nak öt forintja s mindegyiknek egy-egy dupla fedelű ezüst órája hiányzik.

A gyanu a két kocsisra irányult, akiknél *Faludi* Soma rendőr őrmester a kutatást megtartva meg is találta az egyik órát s a pénzt. Az ügyet átteszik az ügyészséghez.

* **Erzsébet királyné és Heine nővére.** A minap elhunyt *Heine* Saroltáról felevenítek most a következő érdekes epizódot, mely *Erzsébet* királynénak nála tett látogatására vonatkozik: A királyné váratlanul érkezett *Heine* nővérehez, ki még reggeli ruhában volt és nem is ért már rá arra, hogy átöltözködhessék. A tisztos matróna a nagy zavarban legalább annyiban akart eleget tenni az etiket követelményeinek, hogy illatos legyen a zsebkendője. Hirtelenében felkapta a kezeügyében levő üveget, melynek tartalmából azután néhány jókora cseppet öntött a zsebkendőjére. Ezzel bement a szalomba, hol már várakozott rá a költői lelkű királyasszony. A társalgás alatt, melynek természetesen *Heine* Henrik volt a tárgya, egyszerre erős rum-szag kezdett szétterjedni a levegőben — senki sem tudta elképzelni, hogy honnan. A királyné távozása után vette csak észre *Heine* nővére, hogy a rum-szag az ő zsebkendőjéből áradt ki. Nagy sietségében ugyanis a rumos üveget vette elő az illatszeres helyett és abból töltött a zsebkendőjére. Később amikor a királyné látogatása egy alkalommal szóba került, mosolyogva jegyezte meg:

— Ő felsége alighanem azt hiszi, hogy rumot szoktam inni.

* **Tragédia a hajón.** A *Manitou* nevű marhaszállító-hajón, a mely minap érkezett meg Amerikából Londonba, borzalmas eset történt. Azok között az emberek között, a kik a marhák gondozásával vannak megbízva, gyakran van olyan hazatérő kivándorolt, a kinek nincs pénze az utazásra és szabad utazás fejében fölajánlja szolgálatát a kapitánynak. Ezuttal ilyen módon utazott a *Manitou* egy körülbelül harminczéves osztrák ember. Alig

hogyan a hajó elhagyta New-Yorkot, a marha-ápolók ezivakodni kezdtek és a felügyelőhajós-tiszt csak nagy nehezen tudta a vérengzést megakadályozni. Az ápolók különösen arra az osztrák emberre haragudtak. A szegény ember tízévi szakadatlan és kemény munkával százötven dollárt szerzett magának Amerikában és a pénzt ruhája bélésebe varta. Egy este, amikor ruháját foltozta, hirtelen zsákot dob-tak a fejére és mielőtt kivaczkolódhatott belőle, kivágták ruhájából megtakarított pénzeszközét. A kárvalott hangos jajveszékkel a kapitány-hoz futott. De ez nem tehetett semmit, mert ha motozást rendelt volna el, a marhaápolók megöltek volna mindenkit, a ki utjokba kerül. A szerencsétlen osztrák ember beleőrült nagy bujába, úgy, hogy kezét-lábát meg kellett kötnöni. Borzalmas kiáltásait éjjel és nappal a hajó minden részében lehetett hallani. A mikor végre elhallgatott, azt hitték, hogy lecsillapodott és elaludt. Reggel felé a hajóórság zuhanást hallott. Kiderült, hogy a szerencsétlen őrült kimenekült czellájából és beleugrott a tengerbe. Utána siettek, hogy megmentsek, de már késő volt: az őrült ott veszett a tengerben.

* **Kövessy Albert maieurje.** A főváros közgyűlése ez évi szeptember 12-én tartott közgyűlésén tudvalevőleg az 1900. évi költség-előirányzat terhére 3000 forint segélyt szava-zott meg a Kisfaludy-színháznak. Most a belügy-miniszter értesíti a fővárost, hogy ezt a hatá-rozatot nem hagyhatja jóvá, mert a főváros mostani pénzügyi helyzetében annak a külön-ben is kifogás alá eső eljárásnak helye nem lehet, hogy nem sürgős természetű kiadások a jövő évi költségelőirányzat terhére szavaztassa-nak meg akkor, a mikor az a költségelőirányzat még összeállítva sincs.

* **Jäger Dávid utóda.** A szathmárnémeti-i kir. törvényszék *Purjesz* Ignác ellen végre-hajtást rendelt el Nagy-Szokond és Oláh-Hódos községek határaiban levő ingatlanaira. Az ár-verés alá került ingatlan pedig áll 32, mond *harminczkét telekjegyzőkönyv* több, mint 200, mond *kétszáz helyrajzi szám* alatt bejegyzett falusi földekből. Nagy Szokond és Oláh-Hódos községek lakossága tehát úgy látszik nem gazda-emberekből áll, de *Purjesz* Ignác ur jobbá-gyaiból.

Könyv Rudolf trónörökös haláláról.

Budapest, okt. 18. (Saját tud. távirata.) Párisban egy szenzációs tartalmu pamflett jelent meg, melyről egy-két nap alatt az egész világ sajtója tudomást szerzett. E könyv czime;

IGAZSÁG
HABSBURGI RUDOLF
HERCZEG

ÉLETÉRŐL ÉS HALÁLÁRÓL.

E könyv eddig nem hallott adatokat fűz az elhunyt trónörökös életéhez és halálához. Elmondja a trónörökös kitünő nevelését, kaland-jait s hogyan kötött viszonyt *Laris* grófnénál *Vecsera* Mária bárónóval. Atyjának, ki tudomást szerzett erről, ünnepélyesen megígérte egyszer, hogy szakít vele.

1881 január 19-én este hatkor családi ebédre kellett volna *Rudolf* trónörökösnek és *Stefánia* hercegasszonynak összejönni, hogy a kibékülés megtörténhessék. *Vecsera* bárónó meghallotta ezt s *Laris* grófnénak kijelentette, hogy gondoskodni fog, hogy a kibékülést meg-hiusítsa. *Laris* grófnó ijedtében ezt megírta a trónörökösnek, ki most már szigoruan megpa-rancsolta, hogy senkit se bocsássonak be hozzá.

Ekkor megjelent hirtelen a Hofburgban *Vecsera* bárónó, az elébe álló lakajt félre lökte s berohant a lakosztályába s rábirta a trón-örökösöt, hogy a kibékülési lakoma előtt bucsu-zásra jöjjön ki Mayerlingbe. A trónörökös szá-n-kán hajtattott ki a vadászkastélyba, hol talál-

kozott sógorával, *Köburg* Fülöppel, ki szintén a családi ebédre készült, ki megijedve a találko-zástól unszolta őt, hogy jöjjön már vissza, mert késő van s lekésik a családi lakomáról, — de hasztalan.

A trónörökös a kastély felé megy, de itt eszébe jut az atyjának tett ígérete s visszafordulást parancsol. Ekkor hirtelen mellé vág-tat egy fogat s kiugrik belőle *Vecsera* Mária bárónó, a trónörökös mellé szökik s visszafordulásra bírja. A Mayerlingbe vadászó mágnások meglepetve látták a trónörökösöt, ki fejfé-jásról panaszkodva, visszavonult. Azon estén igen sok konyakot és pezsgőt ivott. Reggel a vadászó mágnások nyugtalanokdtak a trónörökös későn kelése miatt. *Hoyos* gróf bement a trónörökös szobájába s ott találta a trónörökösöt irtóztatóan megcsonkítva és összeroncsolt koponyá-ival, mellette *Vecsera* Mária bárónót homlo-kon löve.

A nevezett pamflett erős vonásokkal sze-nezi ki az egész szomorú eseményt kőséges adatokkal, a mi éppenséggel nem bizonyít azok hitelessége mellett. E pamflett mindenestre olyas valakitől eredhet, ki a trónörökös néhány ügyét ismerte s talán személyes ismerője is volt, mert a könyv szereplő személyeit való-szinű adattal is tudja szerepeltetni s ez adja meg különösen a könyvnek hirtelen elterje-dését és nagy szezesszóját

Porzolt Kálmán öngyilkossági kísérlete.

Napok óta a legkülönbözőbb hírek szóln-góztak a Népszínház igazgatójáról, *Porzolt* Kálmánról, hogy Népszínház igazgatóságát ott-hagyja, több lappal együtt mi is irtuk, hogy pályázik a nagyváradi állandó színház igazga-tóságára, általánosan híresztelték pedig, hogy veszélyes beteg. A sok hír így kerülni látszott valamit — a valóságot, melynek kimondásától tartózkodott.

A valóságról a leplet a »Reggeli Ujság« tegnapi száma rántja le nagy mentegetődzések között. A szenzációs leleplezésnek az a fogla-latja, hogy *Porzolt* Kálmán a *Gazsi* Mariska József-köruti lakásán öngyilkossági kísérletet követett el, melynek kevés híjja, hogy áldozat-ul nem esett. Valami szerep tanulás végett ment oda ezelőtt mintegy 3 nappal s itt oly erős idegrohamot kapott, hogy rettenetes kin-jában felkapta az asztalon fekvő tört és azt mellébe dőfte. Ájultan szállították haza la-kására.

A seb nem volt veszedelmes s hogy a fel-tünést elkerülje, már harmadnap fölkel, kelt, föl járt a Népszínház előadására, megnézte a *Sarah*-féle előadásokat is és mindenképen igyekezett magát a nyilvánosság előtt mutatni.

Nevezett lap e szenzációs közleménnyel kapcsolatban feltárja *Porzolt* nehéz helyzetét a Népszínház igazgatóságánál. Keze erősen meg van kötve az igazgatásban, a darabok kiállítá-sánál garasoskodnak, pedig ugyancsak nagy konkurrencziával kell megküzdenie. És ezenkívül különösen meg kell küzdenie azzal a társaság-gal, mely a színházat bérl.

*Porzolt*nak ugyanis midőn őt a főváros szerződtette igazgatónak, nem volt pénze, tehát egy társaság adott neki pénzt, azugyanis, mely-nek tulajdona a Vigszínház is. És most e tár-saság minden eszközt megmozgat arra nézve, hogy más igazgatót szerződtethessen. Elővette tehát ugyanazon taktikáját, a mit a Magyar színházzal szemben alkalmazott. Eláztatni igyek-szik, hogy azután az elbukott színházat meg-vegye. Ebből az igyekezetből eredt a nyáron a

Küry Klára (hunbágija) is, ki szintén ezen törek-vés szolgálatában áll.

Transzvá i áboru.

London, okt. 18. A felirati vita folyamán *Kimberley* lord kijelentette, hogy pártja, bármiként vélekedik is a tárgyalások vezetésének módjáról, épp oly készséggel tá-mogatja a birodalmi érdekek megóvására irá-nyuló rendszabályokat, mint a kormánypárt. A mi kétég erre nézve fölmerült, azt *Transzvál* szokatlan ultimátuma eloszlatta. A kormány erre az ultimátumra az egyetlen lehetséges választ adta. A tárgyalások menetében azonban olyan pontok vannak, a melyeket nem lehet megnyugvással fogadni. A szónok bírálja bizonyos táviratok közzétételét és helyteleníti *Chamberlain* beszédeinek hangját, ellenben el-ismerőleg szól az utolsó fontos angol táviratok mérsékelt és nyugodt hangjáról. Az ország egyakarattal fog megadni minden támogatást a háboru gyors és sikeres befejezése érdekében.

Salisbury lord miniszterelnök azt mondja, hogy *Transzvál* olyat tett, a mire semmiféle angol provokáció nem jogosította fel, ha ugyan egyáltalán lehet provokációval vádolni Ang-liát. A transzváli kormány vakmerő kihívást intézett Anglia ellen és ezzel fölmentette az angol kormányt attól, hogy az ország előtt kijelentse, miért van a háboru. Hogy nem volna-e háboru, ha a kihívás nem történt volna meg, azt nem mondhatja. A két kormány kö-zött legnagyobb fontosságú vitás pontok me-rültek föl és az angol kormánynak kötelessége volt olyan czélra törekednie, a mely a britt alattvalók iránt való kötelességeivel és az ösz-szes afrikai fehér fajok egyenjogóságának biz-tosításával megegyezik. A kormánynak kevés reménye volt jobb eredményre, de teljesen nem mondott le a reményről. Most azonban azt a kérdést, hogy a béke még lehetséges volt-e, teljesen elsöpörte az a nagy sértés, a mely a kormánynak minden más utat lehetet-lenné tett. A szónok meglepedéssel utal arra, hogy ha Anglia létérdekéről van szó, nincs pártkülönbség, majd a dél-afrikai különös vi-szonyokkal okolja meg a tárgyalások menetét. Azt hiszi, hogy a szuverénitás szótól való meg-szabadulás vágya volt *Krüger* álma egész éle-tében. Az utóbbi években követett politikájá-nak titka az volt, hogy látta Anglia érdeklő-dését a transzváli uitlanderek szenvedései iránt és hogy az uitlanderek elnyomását csa-varnak használta avégre, hogy a szuverénitás kérdésében engedményeket csikarjon ki. Ang-liának Dél-Afrikában elfoglalt állásánál fogva olyan kötelezettségei vannak ott, a melyek az egyezményektől és a szuverénitás kérdésétől függetlenek. Anglia nem ejtheti el a szuveré-nitás kérdését. Csak *Krüger* sajtáságos jelleme és eszméi idézték elő, hogy elérkezett az a pil-lanat, a mikor el kell dölnie, hogy Dél-Afrika jövőre németalföldi uralom alá, vagy az angol nemzet fenhatósága alá kerüljön-e. Anglia nem térhet vissza ahhoz az állapothoz, a melyet az 1881-iki egyezmény meghatározott. Anglia nem járulhat hozzá ahhoz, hogy ismét abba a hely-zetbe jusson, a melyet tizenhét évvel át fönntartott. A jövőre való tekintettel minden kétséget el kell oszlatni arra nézve, hogy a fönhatóság a szuverén Angliáé, hogy a fehér fajok egyenlő jogokat élveznek és hogy előre gondoskodnak arról, hogy a benszülöttek jó bánásmódban részesüljenek. Ezekhez a dolgok-hoz jövőre ragaszkodni kell. Mely eszközökkel lesz ez elérhető, azt nem tudja; a kormány-

nak azonban világosságot kell teremtenie arra nézve, hogy a brit kormány a nemzet teljes támogatásával követi és mindvégig fogja követni azokat a követelményeket, a melyek Dél-Afrikában Anglia szempontjából, a jó kormányzás szempontjából és valamennyi fehér faj jogai szempontjából lényegesek.

Hosszabb vita után a fölratot egyhangulag elfogadták.

London, okt. 18. A morningpostnak azt jelentik Ladysmithből tegnapi kelettel, hogy a bászutók felláztak Oranje szabadállam ellen.

A Times értesülése szerint a parlamentben 10 millió font megszavazását fogják kérni, a melyet a hadügyi költségvetésbe pótköltségvetés alakjában vesznek föl.

Pietermaritzburg, okt. 18. A hivatalos lap a németalföldi konzulnak egy kiáltványát közli, a mely a németalföldi alattvalókat felszólítja, hogy semlegesek maradjanak.

London, okt. 18. A Daily Mailnak jelentik Fokvárosból, hogy Milner kormányzónak a hazaárulásról szóló kiáltványát Schreiner jegyezte ellen. Ez állítólag csak Milner sürgetésére történt, a ki különben Schreiner lemondását követelte.

London, október 18. A hadügyminiszter este 7 órakor közölte, hogy a tegnapi hírek óta nevezetesebb jelentések nem érkeztek Dél-Afrikából.

London, október 18. Balfour, a kincstár első lordja arra utal, hogy Campbell-Bannermann beszéde első részében azt mondta, a mit az ország az ő állásában lévő embertől elvart. A kormány remélte, hogy Transzvál makacs vonakodása az uitlandereket megillető jogok megadása tekintetében nem fog háborura vezetni. Campbell aztán czélzást tett arra, hogy e tárgyalások megszakítása nem a transzváli törvényhozók bűnös makacsságának, hanem az angol kormány tévedéseinek tulajdonítandó. Az az állítás, hogy a javaslatok előterjesztésének halogatása kényszerítette harczra a búrokat, ellenkezik a józan észszel. Anglia mindaddig nem érintette a szuverénitás kérdését, míg Transzvál azt nem állította, hogy teljesen független állam, a mi olyan állítás, a melyet Anglia mint jogosulatlant visszautasított. Hová jutott volna Anglia, ha nem küldött volna ki csapatokat. A kormánynak kötelessége volt gondoskodni a birodalom biztonságáról. Anglia ritkán fogott valamibe, a minek sikere oly nyilvánvalóan a jog és szabadság sikere.

Dillon módosító indítványt nyújtott be, a melyet Labouchéret is támogat s a mely kimondja, hogy a hadi állapotot a Transzvál belső ügyeibe való beavatkozás és a csapatok összehívása idézte elő. Az indítvány azt követeli, hogy mielőtt több vért ontanának, a hágai békekonzferenciának megfelelőleg, kíséreljék meg a viszálynak választott bíróság útján való eldöntését.

Dillon indítványát 322 szavazattal 54 ellenében elvetették.

Fokváros, október 18. A Spysfontein feléindult pánczélos vonat és búrok között folyt ütközetről a következő részleteket jelentik: A búrok tüzésége 13 gránátot röpített a vonat felé, de nem találta. A vonat folytatta útját és Maxim-ágyukkal lövöldözött. A búrok heves puskatűzzel viszonozták a lövéseket, de csak néhány golyó találta a vonatot. Az angolok öt búrt és két lovat megöltek és néhány búrt megsebesítettek. Az angoloknak nem volt veszteségük.

EGYESÜLETEK.

A sakkör ülése. A következő meghívót vettük: A sakkör tagjait van szerencsém a f. hó 21-én, azaz szombaton délután 5 órakor a Keresk. Csarnok volt titkári hivatalában (Ker. palota, feljárt a kioszk melletti kapunál) tartandó igazgató tanácsi ülésre tisztelettel meghívni. Tárgy: 1. A sakkör új helyisége. 2. A tél programja. Nagyvárad, 1899. okt. hó 13. Dr. *Hoványi Gyula*, elnök.

Igazságszolgáltatás.

A thóra miatt. Tegnapra volt kitűzve tárgyalásra az a sajtóper, amelyet *Stern Mór* belényesi hitközségi elnök indított *Schönczevig Béla* belényesi járásbírói joggyakornok ellen.

Az ügy előzménye a következő:

Ez évben az izraelita husvétkor *Schönczevig* is ott volt a templomban s egy ízben felhívták, hogy a thórához járuljon. *Schönczevig* ezt azonban megtagadta, később aztán megbánva tettét ő maga jelentkezett, hogy a thórához fog járulni, de ekkor *Stern* kijelentette, hogy ezt meg nem engedi, mert az, aki egyszer megsérti a szent írást, az többé nem járulhat hozzá.

Schönczevig ezt magára nézve sértőnek találta s provokáltta *Stern*t, azonban a segítők úgy találták, hogy amennyiben *Stern* kötelességét teljesítette, elégtételt adni nem tartozik. Erre *Schönczevig* az egyik nagyváradai lapban nyíltéri nyilatkozatot tett közzé, amelyet *Stern* magára nézve sértőnek talált s megindította a sajtó eljárást becsület sértéssel és rágalmazással vádolván a fiatal embert.

Tegnapra volt kitűzve a tárgyalás, melyen *Millye Gyula* kir. táblai bíró elnökölt, szavazó bírák *Fassie Pál* és *Kepes Miklós* dr. voltak, jegyző *Gyenge Béla*.

A magánvádat *Dési Géza* dr. képviselte, a vádlottat pedig *Váradai Zsigmond* dr. védte.

A tárgyalásra tanukul tizenhatan lettek beidézve.

A tárgyalás megnyitása után az elnök konstatálta, hogy a felek megjelentek, azután a panaszoshoz azon kérdést intézte, hogy fenntartja-e a vádat.

A védő dr. *Váradai Zsigmond* a vádlott nevében kijelenti, hogy kész a kibékülésre, ha a panaszos visszavonja azon intézkedését, hogy eltiltotta őt a thóra használatától.

Dr. *Dési Géza* kijelenti, hogy fele kész a kibékülésre, de csak is más feltételek alatt.

Igy aztán a kibékülési kísérlet eredményre nem vezetvén, megalakították az esküdtszéküket.

Miután az esküdtszék megalakult s az esküdtek a hivatalos esküt letették, a felek kijelentették, hogy kibékültek s a panaszos a vádat visszavonta.

Igy a törvényszék az eljárást megszüntette s a költségeket a felek közt kölcsönösen megszüntette s így a tanuk díját a panaszos köteles kifizetni.

A tárgyalás $\frac{3}{4}$ 10-re ért véget.

A temesvári lottóper utójátéka. Érdekes pörben fog dönteni a napokban a kir. kuria. Mikor *Farkas Menyhért* az ösmeretes 400.000 forintos ternót csinálta, egyéb adóságai közt kifizetett az apósának is, aki akkor az aradi ügyvédi kamara elnöke volt, 30.000 frtot, amelylyel ő helyette törlesztett váltók fejében tartozott neki. *Farkas Menyhért* ellen tudvalevőleg fenytő per indított s ekkor apósa a 30.000 frtot azonnal bírói letétbe helyezte. Később *Farkas Menyhért*et tényleg el is ítélték

a kincstár pedig keresetet indított az időközben meghalt após örökösei ellen a 30.000 frt visszafizetése iránt. A keresetnek helyt adott ugy az első, mint a másodbírósg megítélvén a kereseti összeg kamatait is, 1885-től 1896-ig, onnantul 5 százalékkal számítva. S ezzel lesz a dolog érdekessé. A 30.000 forint ugyanis attól a percztől fogva, mikor *Farkas Menyhért* ellen a fenytő eljárás megindított bírói letétben volt, tehát a felperes kincstár használatában, amely ezért 4 százalékos letéti kamatot tartozott fizetni. A bíróság azonban, mint már említettük 6, illetőleg 5 százalékos kamatot ítélt meg, az örökösök tehát tíz éven keresztül 2, három éven keresztül 1 százalékos kamat-differenciát tartoznának megfizetni oly összeg után, amely soha a birtokukban nem volt s amelylyel soha nem rendelkezettek. Ez a különbözet mai napig többet tesz ki 7000 forintnál. A kuria által eldöntendő kérdés tehát az lesz, hogy a kincstárt megilleti-e a nála letétben levő kereseti összeg után magasabb kamat, mint a mekkorát azért ő maga fizet.

A nagyváradai kir. tábla kitűzött ügyei.

Előadó: *Czvek Kálmán*.

1268 Nagy Rozália s. t. — Nagy Sándor.
1278 Petrán György és neje — aradi takarékpénztár.

1282 L. Nagy Lajos — Guba Sándor.
1293 Szentandrás takarékpénztár — Sápisky Mária.

1337 Aradmegyei közöns. — Schweiger József.

1357 Bottó Ferencz — Bányai Péter.
1376 Schmelzner Ferencz és neje — Kovács Julcsa.

1438 Vale Szaveta s. t. — Zulkucz Pável.
1443 Sápisky Mária — Békés-szentandrás takarékpénztár.

1461 Durkó Ferencz — Csóra Gergely.
1462 Doró Márton és neje — Reiszter Jakab.

1470 Siteri Péter s. t. — néhai Szelezsán Gy. örök.

Előadó: Dr. *Mariencescu Atnahas*.

1871 Janszky Ödön — Buzás Mária.

1911 Heintz Ödön — Heintz Ödön.

1957 Tóth Rozália — Deák Mihály.

1973 Bödi Sára — Erdei János.

2051 Csáró György — Bvoniz Tini.

2052 Bogdán Imre — Morgós Anna.

2079 Haras Flóra — Trippa Flóra.

2080 Szodrai Károly — Batori Zsuzsanna.

2082 Onese Anna — Bartos Nikifor.

2083 Szelezsán Flóra — Kabódi András.

REGÉNY-CSARNOK.

Huszonhat nap a sivatagon.

Sven Hedin utazása a Pamir-fensíkon. 1

A bátor svéd kutató, *Sven Hedin* most adta ki németül *»Durch Asiens Wüsten«* czim alatt kötetbe összegyűjtve három évi ázsiai kutatásainak leírását. Nagy ut volt az, melynek főczélja a »világ közepe«, a Pamir. fensík, továbbá Észak-Tibet beutazása s Peking eléérése volt; eme hatalmas darab uton a földrajznak s a néprajznak számos kérdése állott még megoldatlanul, a melyekre *Sven Hedin* kutatásainak sikerült választ találni.

Az ut, melyet teljesen ismeretlen vidéken tett meg, 10,498 km., vagyis másfélszer akkora, mint pl. Kairó távolsága Fokvárostól: ha pedig az ismert tájakon hátrahagyott 23,000 kilométert is hozzá számítjuk, az egész ut hosszául 23,000 kapunk, a mi nagyobb a két sark távolságánál is. Utja 37,400 márkába került, mely összeg nagyobb részét a svéd-norvég király, kisebb felét néhány svéd előkelőség adta össze. Svédország élénk érdeklődéssel kísérte merész fia vállalkozását s hazatértekor jól megérdemelt fényes fogadtatásban része-

sítette. A diszes kiállítás utleirásból közöljük a legérdekesítőbb részét, egy huszonhat napig tartó utazást a középpázsiai sivatagon.

1. A pusztaság küszöbén.

Ápril. 8-án (1894) végre visszajött hű Bai Szlamom 8 erős tevével. Nem csekély fáradtságba került megszerzésük, miután a benschültek értesültek szándékomról s az árakat háromszorosukra szöktették, így egy-egy tevé 135 márkámba került. Kitűnő fajú volt valamennyi s mégis a 8 közül egyetlen egy birta kiállani a következő napok rettentő megpróbáltatásait, a többi odaveszett.

Valamennyit elláttuk nagy, puha nyergekkel. Izlam azonfelül hatalmas készletet szerzett be erős teveször-kötélekből a csomagok megerősítésére.

Jarkent közeli városból Izlam két megbízható embert fogadott: egyik *Mohamed Lah* volt, 55 éves, szürke szakállas férfi, a ki jó értett a tevék ápolásához és vezetéséhez. Feleséget és gyermekeket hagyott Jarkentben, de a pusztától a legkevésbé sem félt; derék, kitűnő ember volt. Mintha csak tegnap váltunk volna el egymástól, magam előtt látom most is. Mintegy bölcsész nyugalma sohasem hagyta el s midőn összetornyosultak is a szerencsétlenség felhői a halál torkában levő karaván fölött, mindig megtartotta jó kedélyét s a hunoros vonást szája fölött. Még halálküzdelmében is biztos nyugalom és béke kifejezése ült összeaszott, rézbarna arczán.

Achun Kászim, 48 éves, nőtlen ember volt a másik, hivatásos karaván vezető; ő vette át a tevék őrzését. Középtermű, erős, komoly ember volt; sohasem nevetett, barátságosan viselkedett, de n. m. egyszer kellett kötelességére figyelmeztetni.

Azonban még egy emberre volt szükségünk s egyet kaptunk Jangi-hisszár felől *Achun Kászim* személyében. Hat év óta egyre a sivatagon kóborolt, aranyat keresve. Utunk alatt majd *Jolles*-nak (utmutató), majd *Hum-czi*-nak (pusztalakó) neveztük, hogy a másik *Kászim*tól megkülönböztessük. Neje és felnőtt gyermekei maradtak otthon. Jó részben ő volt oka, hogy minden úgy esett, a mint elbeszéltem. Nyers, heves ember volt s csakhamar elidegenítette magától társait, kik felett zsarnokoskodni próbált. Sivatagismerete alapján parancsolólag lépett fel s különösen Izlam Bait nem tudta kiállani, mert ezt karavánbasivá, vagyis karavánvezetővé neveztem ki s a többi három neki engedelmességet. Többen intettek, ne fogadjam fel, mivel már nem egyszer megbüntették lopásért. Hanem már késő volt. Különben is örültünk, hogy olyan embert találtunk, a ki a sivatagot saját tapasztalásából ismeri.

A tevéken és kutyákon kívül három bárányt, tíz tyukot meg egy kakast vittünk magunkkal; ez utóbbiak egy kosárban trónoltak az egyik tevé. Különösen a kakas igen barátságos ficzkó volt; nem igen izlett neki a tévén lovagolni, úgy segített hát magán, hogy sok erőlködéssel keresztülbújt a kosár falán, egy kicsit ide-oda ringatta magát, aztán harsány kukorikolással a földre röpült.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

Az igazságügyminiszter lemondása.

Budapest, október 18. (Saj. tud. táv.) A Pol. Corr. jelenti megbízható forrásból, hogy *Wlassics* miniszter tudatta a miniszterelnökkel, hogy a koronaügyészi állást hajlandó elfogadni. A miniszterelnök tudomásul vette s a kultusztárczát *Andrássy* Tivadar grófnak ajánlotta fel, ki a tóketerebesi vadászatról este 10 órakor tért vissza Budapestre.

Uj nagyváradi kanonok.

Budapest, okt. 18. (Saját tud. táv.) A király — mint a »B. H.« holnap száma közölni fogja, a nagyváradi káptalannak megüresedett stallum literáriumra *Steinberger* Ferencz pápai kamarást a szathmári egyházmegyéből nevezte ki.

Kisfaludy társaság ülése.

Budapest, okt. 18. (Saját tud. távirata.) A Kisfaludy társaság ma tartotta meg a napok óta érdeklődéssel várt ülését, melyen felolvasták az elnök leköszönő levelét. A gyűlésen jelen voltak, mintegy 30-an, köztük *Apponyi* gróf, *Berzeviczy* Albert, *Beöthy* Zsolt, *Herczeg* Fereocz, *Szász* Károly stb.

Beöthy Zsolt elnök felolvassa *Gyulai* Pál leköszönő levelét, melyben kijelenti, hogy régen vissza akart már vonulni, de most a legutóbbi események következtében be se várja elnökségének lejártát. Kijelenti hogy az aradi ügyben nem politikai szempontok vezették, hanem a társaság alapszabályai és hagyományai. Egy szépirodalmi társaságnak semmi köze a politikához. Sohasem vett részt a politikai tüntetéseken. Egyébként meg sem hívták a társaságot s tudta azt, hogy az Akadémia és a többi társaságok sem mennek, így a Kisfaludysták részvétele tüntetés lett volna. »Magammal akarok békében élni, — ugymond — és társaimmal, ezért tiltakoztam ellene.« Tiltakozik a hazafiatlanság vádjá ellen, hivatkozik költészetére, melyben a honvédségről oly lelkesedéssel írt. Mennyi gyanúsítást kellett eltűrnie, de ezek visszapattanak. Ragaszkodik a hagyományokhoz, mint egyszerű tag is.

Gyakori helyeslés szakította meg a lemondás felolvasását.

Berzeviczy Albert indítványozta, hogy sajnálattal fogadják el a lemondást.

Bartók Lajos pártolja az indítványt.

Elhatározták ezután, hogy holnap d. u. küldöttség viszi el *Gyulai* Pálnak a jegyzőkönyvi kivonatot, melyben megköszönik a fél-századon át kifejtett hazafias önzetlen munkálkodását.

A Reichsrath megnyitása.

Bécs, október 18. (Saját tud. táv.) Óriási érdeklődés közt nyitották meg ma a Reichsrath gyűléseit. Az elnöki helyet *Zurkán* korelnök foglalta el. Korelnök a gyűlést megnyitván szó-lásra *Olary* Aldringen gróf miniszterelnök emelkedik föl s kijelenti, hogy a kormány feladatát a normális parlamenti állapot vissza-állítása fogja képezni s a kormány minden tekintetben semleges akar maradni.

Erre az *uj csehek* óriási lármába törtek ki. A miniszterelnöki beszédet nem lehetett tovább érteni. Mialatt a németek helyeselték s bátorították a kormányt, a csehek folyton kiabáltak:

— Képmutatók! Miniszteri székekért elárultatok az osztrák dinasztia! — Tönkre teszitek Ausztriát.

Később felugrált a kacséhek s *Schönerer*ekre mutattak:

— Nem maguk, hanem *Schönerer* kormányoz.

Az ülés nagy izgalomban ér véget.

Az ausztriai helyzet.

Bécs, okt. 18. A lapok jelentése szerint a parlament megnyitása alkalmából különféle kerületekben több szociáldemokrata gyűlés

volt, a melyekben nagyon sokan vettek részt. A gyűlések közül ötöt részint a lemondott miniszterium ellen való heves támadások miatt, részint a szavazás alá bocsátott határozati javaslatok éles kifakadásai miatt feloszlattak. Más incidens nem történt.

Bécs, okt. 18. Az olasz pártkör, a szabad német pártegyesület, a szlovénk, a románok és a lengyelek kivételével az összes pártkörök ma délelőtt ülést tartottak. (M. T. I.)

A közös költségvetés.

Bécs, okt. 18. Széll Kálmán miniszterelnök és *Lukács* László pénzügyminiszter ma délelőtt visszautaztak Budapestre.

Bécs, okt. 18. A *Neue Freie Presse* értesülése szerint a tegnapi miniszteri értekezleten megvitattott költségvetési előirányzatban a katonatisztek fizetésének emelésére fölvevett összeg 3 $\frac{1}{2}$ — 4 millióra rug.

A *Neues Wiener Tagblatt* szerint a gyors-tűzfénygyútról szóló javaslatnak az ideai delegációkban való előterjesztése kétséges, ellenben a *Deutsches Volksblatt* azt jelenti, hogy elhatározták az új ügyek behozatalát. Arról a magyar részről kifejezett kívánságról, hogy a delegációk november közepén üljenek össze, még nem hoztak végleges határozatot.

Klobb ezredes meggyilkolása.

Páris, okt. 18. A lapok meglepéssel veszik tudomásul, hogy *Menier* hadnagy életben van és örömmel konstatálják, hogy *Voulet*-nek és *Chanoine*-nek nem voltak büntérsaik. (M. T. I.)

YILTTER.

Disznótor.

Ma és minden csütörtökön
friss hurka és kolbász, finom
idei karczos

a „Kispipa“ vendéglőben.

KÖZGAZDASÁG.

Feloldott zárlat. Nagy-Kereki községben a sertésvész megszűnt s a már korábban elrendelt zárlat alól felmentették a községet.

A keresztény szövetkezeti ügy.

A társadalmi uton megindult mozgalom, a kisember talpra állítása kezd mind nagyobb hullámokat vetni. Az országban még sokan vagyunk, kiknek az ipari és kereskedelmi forgalom örületas versenyében helyén van a szive s hangoztatjuk kitartóan a jelszót: kisemberek egyesüljete nagyokká leszte. Ez a kisember boldogulásának alapfeltétele s ezt akarják elősegíteni azok a lelkes férfiak, akik a keresztény szövetkezeti ügy zászlaját lobogtatják. Es e mozgalomnak annál nagyobb az eredménye, minél inkább megnyilatkozik benne az egység. Az egységes működés megteremtésének megbeszélésére hívják össze a keresztény szövetkezeti ügy szervezői a keresztény szövetkezteket.

A felhívás a következőleg hangzik:

Felhívás a Keresztény Szövetkezeti ügy barátaihoz.

Ez év februárhavi alakítottuk meg Isten segítségével, lelkesedéssel szívünkben a **Keresztény Szövetkezetek Országos Központját**, hogy előmozdítsuk a keresztény szövetkezeti ügyet Magyarországon, hogy segítségére siessünk már létező és létesítendő szövetkezeteinknek.

Beszámolni kívánva mindarról, amit ezen idő óta tettünk; megbeszélni kívánva teendőinket a jövőre nézve, f. évi november hó 9-én **Országos Keresztény Szövetkezeti Kongresszust** fogunk tartani **Budapest**en, melyre tisztelettel meghívjuk a központhoz csatlakozott keresztény szövetkezeteket, Magyarország minden keresztény alapon álló szövetkezetét s a keresztény szövetkezeti ügy minden barátját.

A keresztény központhoz csatlakozott szövetkezetek küldjenek mennél több képviselőt erre a kongresszusra, a keresztény szövetkezeti ügy barátai jelenjenek meg mennél nagyobb számmal a mi kongresszusunkon, hogy tanúságot tegyünk a keresztény szövetkezeti ügy iránt érzett lelkesedésünkről, hogy közös lelkesedéssel beszéljünk meg teendőinket, mely e nagyfotosságu ügy terén reánk várnak.

A kongresszusra jelentkezni lehet folyó évi **október hó 30-ig** a Keresztény Szövetkezetek Országos Központjának irodájában (Budapest, IV. Molnár-utca 11., Kath. Kör.)

A részletes programot a résztvevőknek idejekorán fogjuk megküldeni. Kedvezményes utazási jegyekről, elszállásról stb. a központi iroda fog gondoskodni.

A keresztény szövetkezeti ügy jövőjének, haladásának, felvirágzásának egyik nagyfotosságu ügyéről van itt szó. Ez az ügy édes mindnyájunké, kik igaz barátai vagyunk a keresztény népek, kik óhajtjuk népünk boldogulását, anyagi helyzetének javulását. Karoljuk fel tehát ezt a fontos ügyet mindnyájan és jelenjünk meg mennél nagyobb számmal a Keresztény Szövetkezeti Kongresszuson. Isten velünk! Budapest, 1899. október 7. Gróf **Zichy Aladár**, a Keresztény Szövetkezetek Országos Központjának elnöke. **Giesswein Sándor**, **Major Ferencz**, al-elnökök. **Gyürky Ödön** ideigl. igazgató.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A Tiszántul eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, október 18.

Az irányzat csendes.

Osztrák hitel	368. 1/2
Magyar hitel	372. 3/4
Allamvasut	339. —
Rimamurányi	336. 1/2
Magyar jelzálog	235. —
Salgótarjáni	341. —
Wagon-kölcsön	623. —
Villamosvasut	225. —
Magyar leszámítoló	251. 1/3
Iparbank	104.25
Budapest közuti	404.50
Kereskedelmi	101.50
Délivasut	65.08

Helyesek.

Budapest, október 18.

Gabona. Gyenge.

Buza októberre	8.19
Buza áprilisra	8.61
Uj tengeri	5.13
Rozs okt.	6.53
Zab okt.	4.94
Káposzta, repce, aug.	—

Készáru 25,000 mm. változatlan.

Bécs, október 18.

Érték Javult.

Osztr. hitel	360. —
Magyar hitel	363. —
Allamvasut	321. —

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1899. október 18-án.

Magyar aranyjárdék 4%	115. —
Magyar koronajárdék	94.40
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	119.50
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	98.25
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	119. —
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	93. —

Italmérségi jog megváltási kötvény	98.25
Horváth-szilván földtehermentesítési kötvény	94.50
Magyar nyereséj-sorsjegy-kölcsön	161.25
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek kölcsön	137.50
Osztrák járadék papírban	98.75
Osztrák járadék ezüstben	98.75
Osztrák járadék aranyban	116.50
Osztrák korona járadék	98.50
Osztrák államsorsjegyek	135.50
Osztrák magyar bankrészvény	905. —
Magyar hitelbankrészvény	363.50
Osztrák hitelintézeti részvény	360.20
Párisi vista	321.75
20 frankos arany (Napoleon'or)	9.57
Németbirodalmi márka	120.80
London vista	47.75
20 márkás arany	11.77

A szerkesztésért felelős

Dr. VUCSKICS GYULA.

HENRY CIRCUS

Nagyváradon, a Nagy-piacz-téren.

Csütörtökön október hó 19-én este 8 órakor

Nagy fényes

E L Ő A D A S

új műsorral

Cherasmin fakó mén szabadon idomítva és elővezetve **Henry** igazgató által, mint virágsétáló **N. B. Cherasmin** 3 élő lovon átugrik

Uj! Nagyváradon Uj!

The 4 Pao'i elite akrobaták.

A háromszoros ugró iskola Loinet ur által lovagolva Nagyváradon először.

BENEDETTI NAWA csoport először Nagyváradon.

Nagyszerű ikáriai játék a legnagyobb szerű mutatvány ezen irányban.

Záradékol az élő Caroussel a Benedetti csoport Budapestén a napi társalgást képezte 2 mén 2 fekete 2 szürke a legnagyobb szerűbb ami eddig idomításban mutatva lett.

Nagyváradon Drexler ur mint lovarművész.

M. R. ALFRED LOYAL

először Nagyváradon a jelenkor leghíresebb Jockey lovarja.

Bohózatok jelenetek **15 bohóc** által és három ostoba August által.

Kettős trapez **Criscuoló** nővérek által.

Ezenkívül fellepte az összes művészi csoportnak.

Holnap péntek este 8 órakor nagy előadás.

Énytárnnyítás 7 órakor. Kezdeté 8 órakor.

Helyárak: Zártszék 1-3-ik sorig számozva 1 frt 20 kr., I. hely 80 kr., II. hely 50 kr., karzat 25 kr.

Naponta kivétel nélkül este 8 órakor, ünnep és vasárnapokon délután 4 és este 8 órakor leend előadás. — Jegyek valamennyi ülőhelyre előre válthatók délelőtt 10 órától délután 6-ig **Pauker Dániel** papirkereskedésében a Szent László-téren.

A nappali pénztár délelőtt 11 órától délután 1-ig és este 7 órától az előadás végéig lesz nyitva.

Naponta változatos műsor.

Számos látogatásért esd

mély tisztelettel

Henry,

tulajdonos és igazgató.

Friss Maroni.

Telefon 249.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szives adománya hozni, miszerint

fűszer-, gyarmat-áru, festék-, anyag-, bor- és ásványviz-kereskedésünket

az idény alkalmával a legkitűnőbb **chinai** és **orosz theákkal** valódi **Jamaicai, cuba, portorico** és **brazíliai rumokkal, francia** és a legkedveltebb magyar **cognaccal**, Francia és Magyar **pezsgő** valódi tőkén termelt **pecsenye, asztali, dessert** és **gyógyborokkal**, ugy a a legkitűnőbb **liquerekkel** rendeztük be. Raktáron tartjuk továbbá a legkedveltebb **theasüteményeket, csokoládék** és **czukorka különlegességeket**. Naponta **friss kassai** és **prágai sódar, császárhús, debreczeni kolbász, franckfurti virstli** s itt még fel nem sorolt **hideg felvágottak, ementhali, trappista groyer**, s mindenféle **dessert sajtok, déli és candirozott gyümölcsök** a legkedveltebbek, kitűnő zamatos **cuba, gyöngy, java** és **moeca kávé nagyraktárunkat** a legjutányosabb **napi árak** mellett.

A midőn ezt b. tudomására hozzuk, kéjük szives pártolását, biztositván, hogy az áruk minőségével, mint szolid áraink, pontos és lelkiismeretes készletünkkel teljes megelégedését sikerülend megajánlani.

Kiváló tisztelettel

Csordás Testvérek

Nagyvárad,

Szent László-tér, Takarékpénztár épület.

I d e i f ü g e.

Naponta kiváló finom émelek ricsemege szőlő.